УКРАЇНА
ЧОРНОМОРСЬКА МІСЬКА РАДА
ОДЕСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ

# НАКАЗ

31.08.2026 м. Чорноморськ № 359

Про організацію виховної роботи у закладах освіти Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області на 2026-2027 навчальний рік

Відповідно до Конституції України, Конвенції ООН про права дитини, законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про охорону дитинства», «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про волонтерську діяльність», «Про основні засади молодіжної політики», Закону України від 13.12.2022 №2834-IX «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», Закону України від 15.01.2025 №4223-IX «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні», Кодексу цивільного захисту України, з урахуванням правового режиму воєнного стану, державної політики у сфері захисту прав дитини, утвердження української національної та громадянської ідентичності, створення безпечного, здорового, інклюзивного та безбар'єрного освітнього середовища, на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 №658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жостокого поводження з дітьми», постанови Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 №1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми», наказу Міністерства освіти і наукиУкраїни від 25.12.2019 №1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» у чинній редакції з урахуванням змін, внесених наказом МОН України від 18.06.2026 № 961, наказу МОН України від 26.02.2020 № 293 «Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти» зі змінами, внесеними наказом МОН України від 20.03.2020 № 420, листа МОН України від 19.11.2024 № 1/21639-24 «Про методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти», актуальних рекомендацій та інформаційно-методичних матеріалів МОН України, розміщених на офіційному вебсайті Міністерства, листа МОН України від 28.07.2026 № 1/16209-26 «Про організований початок 2026/2027 навчального року в закладах загальної середньої освіти», відповідно до освітньої програми, річного плану роботи закладу освіти, рішення педагогічної ради, з метою забезпечення безпечного, здорового, інклюзивного та психологічно комфортного освітнього середовища, захисту прав та інтересів дитини, формування української національної та громадянської ідентичності, розвитку соціальних,

громадянських та життєвих компетентностей здобувачів освіти, формування культури безпеки, відповідальної поведінки, ненасильницької комунікації, запобігання булінгу (цькуванню), насильству, жорстокому поводженню з дітьми, дискримінації та іншим проявам небезпечної поведінки,

**НАКАЗУЮ:**

**1. Керівникам закладів загальної середньої та позашкільної освіти Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області:**

**1.1.** Організувати виховну роботу у 2026/2027 навчальному році як невід'ємну складову освітнього процесу відповідно до законодавства України, освітньої програми, річного плану роботи закладу освіти з урахуванням вікових, індивідуальних, психологічних, соціальних і безпекових потреб здобувачів освіти.

**1.2.** Здійснювати виховну роботу на засадах дитиноцентризму, партнерства, поваги до людської гідності, прав дитини, недискримінації, інклюзивності, особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів.

**1.3. Визначити пріоритетними напрямами виховної роботи:**

- формування української національної та громадянської ідентичності;
- національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання;
- громадянсько-правове виховання;
- формування культури безпеки;
- запобігання та протидія насильству, булінгу (цькуванню), кібербулінгу та жорстокому поводженню з дітьми;
- психологічна підтримка та формування життєстійкості;
- соціально-емоційне навчання та розвиток емоційної компетентності;
- формування культури здорового способу життя;
- реалізація заходів у рамках Фестивалю здорового харчування;
- медіаграмотність, інформаційна та цифрова безпека;
- профілактика правопорушень, залежностей та ризикованої поведінки;
- формування культури толерантності, інклюзивності та недискримінації;
- розвиток учнівського самоврядування;
- реалізація пілотного проєкту «Шкільний Обудсман»;
- волонтерська, благодійна та соціальна активність;
- екологічне, морально-етичне та культурно-мистецьке виховання;
- професійна орієнтація та усвідомлений вибір освітньої траєкторії;
- формування знань та практичних навичок з збереження здоров'я та життя учасників освітнього процесу, в умовах військового стану.

**2. Методичні засади виховної роботи:**

**2.1.** Під час планування та реалізації виховної роботи використовувати актуальні методичні рекомендації та інформаційні матеріали МОН України, зокрема матеріали, оприлюднені у 2026 році для закладів загальної середньої та позашкільної освіти. Офіційний ресурс МОН містить окремий напрям «Організація виховного процесу» та актуальні методичні матеріали.

**2.2.** Здійснювати виховну роботу не як сукупність формальних заходів, а як системний процес формування цінностей, компетентностей, життєстійкості, соціальної відповідальності та безпечної поведінки учнів.

**2.3.** Під час планування виховних заходів ураховувати:

- вікові та індивідуальні особливості дітей;
- психоемоційний стан учнів;

- безпекову ситуацію;
- інклюзивні потреби;
- соціальний контекст;
- потреби конкретного учнівського колективу;
- результати спостережень, опитувань та зворотного зв'язку.

**2.4.** Надавати перевагу діяльнісним, практикоорієнтованим та інтерактивним формам роботи: тренінгам, проєктам, дискусіям, дебатам, волонтерству, соціальним ініціативам, учнівському самоврядуванню, практичним заняттям, зустрічам із фахівцями.

**2.5.** Не допускати формального проведення виховних заходів без визначеної мети, очікуваного результату та врахування потреб здобувачів освіти.

**2.6.** Забезпечити інтеграцію виховних завдань у навчальну, позакласну, проєктну, громадянську та соціальну діяльність закладу.

**3. Запобігання та протидія булінгу, насильству та жорстокому поводженню з дітьми:**

**3.1.** Забезпечити постійну системну діяльність щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), відповідно до Типової програми, затвердженої постановою КМУ № 658, та Порядку, затвердженого постановою КМУ № 1513. Типова програма передбачає створення середовища, вільного від насильства, систему повідомлення, оцінювання ризиків та оперативне реагування.

**3.2.** У роботі використовувати чинне визначення булінгу (цькування):

булінг (цькування) — психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками колективу закладу освіти, або дитиною стосовно іншого учасника цього колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси постраждалої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.

**3.3.** Ураховувати, що булінг може здійснюватися як безпосередньо, так і з використанням засобів електронних комунікацій.

**3.4.** Формувати в учасників освітнього процесу ненасильницькі моделі поведінки, культуру діалогу, безконфліктної комунікації, взаємоповаги та відповідального цифрового спілкування.

**3.5.** Забезпечити доступні та зрозумілі способи повідомлення про випадки або підозру на випадки насильства, жорстокого поводження та булінгу.

**3.6.** У разі отримання повідомлення про можливий випадок булінгу забезпечити реагування відповідно до **Порядку реагування на випадки булінгу (цькування), затвердженого наказом МОН № 1646 у редакції наказу МОН № 961 від 18.06.2026. Оновлений Порядок є чинним з 11.08.2026.**

**Ключові нововведення Порядку:**

**- Єдиний підхід до насильства:** Булінг більше не розглядають окремо від інших форм насильства. Замість кількох різних комісій у закладі освіти тепер діятиме **єдиний орган — Комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми**.

**- Розширено перелік ознак насильства:** Порядок тепер чітко класифікує та покриває прояви **економічного тиску** (позбавлення майна, обмеження доступу до навчання), **психологічного тиску** (цькування, погрози, кібербулінг), а також небажану **поведінку сексуального характеру** (вербальну, фізичну, жести, інтимні фото).

**- Жорсткі дедлайни для реагування:**

- Керівник закладу зобов'язаний розглянути повідомлення про випадок насильства протягом **однієї доби**.
- Якщо підтверджуються ознаки насильства, керівник має **невідкладно (протягом 3 годин)** повідомити Нацполіцію, Управління соц.політики, Службу у справах дітей.
- Спеціальна комісія в закладі має бути скликана не пізніше ніж протягом **3 робочих днів**.

- **Розподіл повноважень:** Оновлені правила чітко фіксують, що внутрішня комісія закладу освіти лише оцінює обставини, розробляє план виховних заходів та надає психологічну підтримку. **Юридичний факт наявності булінгу встановлює виключно суд**, а не заклад освіти.
- **Пріоритет найкращих інтересів дитини:** Будь-які заходи для примирення чи виправлення поведінки впроваджуються без додаткової травматизації і виключно за добровільною згодою постраждалої дитини та її батьків.

У зв'язку з набранням чинності цим наказом, усім закладам освіти необхідно **актуалізувати внутрішню документацію**, оновити алгоритми реагування, затвердити новий склад комісії та оновити канали для повідомлень на своїх сайтах.

**3.7.** У разі виявлення насильства або жорстокого поводження з дитиною невідкладно діяти відповідно до постанови КМУ № 1513, локального Положення закладу та встановленого алгоритму реагування.

**3.8.** Забезпечити функціонування та актуалізацію **Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми**.

**3.9.** Забезпечити інформування працівників закладу щодо видів і форм насильства, ознак можливого насильства, алгоритмів реагування та порядку взаємодії із суб'єктами, уповноваженими здійснювати заходи у сфері захисту дітей.

**3.10.** Організовувати регулярне оцінювання ризиків виникнення насильства та булінгу, визначати причини й умови, які можуть сприяти їх виникненню, та вживати заходів щодо їх усунення або мінімізації.

**3.11.** Під час профілактичної роботи керуватися принципами:

- найкращих інтересів дитини;
- недискримінації;
- ненасильницької поведінки;
- партнерства з батьками;
- особистісно орієнтованого підходу;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту;
- гендерної рівності;
- участі учасників освітнього процесу у прийнятті рішень.

**3.12.** Залучати органи учнівського самоврядування та Шкільних Омбудсманів (менторів Шкільних Омбудсманів) до реалізації превентивних заходів щодо запобігання булінгу та насильству.

**3.13.** Не допускати публічного розголошення інформації, яка дає змогу ідентифікувати дитину — постраждалу особу, можливого кривдника чи заявника, крім випадків, передбачених законодавством.

**3.14.** Під час розгляду випадків забезпечувати право дитини бути вислуханою з урахуванням її віку та рівня зрілості.

**3.15.** Ураховувати, що встановлення факту вчинення булінгу (цькування) здійснюється відповідно до чинного законодавства, а комісія закладу не підміняє суд та не встановлює факт булінгу замість суду.

**4. Заступнику директора з виховної роботи:**

**4.1.** Координувати виховну роботу у 2026/2027 навчальному році.

**4.2.** Забезпечити виконання розділу «Виховна робота» річного плану закладу.

**4.3.** Координувати діяльність класних керівників, практичного психолога, соціального педагога, педагога-організатора та органів учнівського самоврядування.

**4.4.** Забезпечити методичний супровід педагогічних працівників щодо безпечного освітнього середовища, профілактики булінгу, протидії насильству, психологічної підтримки, цифрової безпеки та захисту прав дитини.

**4.5.** Забезпечити взаємодію із службою у справах дітей, Управлінням соц.політики, Національною поліцією, центрами соціальних служб, закладами охорони здоров'я та іншими суб'єктами відповідно до законодавства.

**5. Класним керівникам 1–11 класів:**

**5.1.** Організувати виховну роботу відповідно до вікових та індивідуальних потреб учнів.

**5.2.** Формувати навички:

- безпечної поведінки;
- ненасильницької комунікації;
- конструктивного вирішення конфліктів;
- емоційної саморегуляції;
- критичного мислення;
- цифрової безпеки;
- звернення по допомогу.

**5.3.** Проводити класні години, тренінги, дискусії, практичні заняття та інформаційні кампанії з питань протидії булінгу, насильству, дискримінації та кібербулінгу.

**5.4.** Негайно повідомляти керівника закладу про відомі факти або ознаки насильства, жорстокого поводження з дитиною чи булінгу та діяти відповідно до встановленого алгоритму.

**5.5.** Підтримувати постійну взаємодію з батьками або законними представниками учнів.

**6. Працівникам психологічної служби:**

**6.1.** Забезпечити психологічний супровід виховного процесу.

**6.2.** Проводити профілактичну, просвітницьку, консультативну та корекційно-розвиткову роботу в межах професійної компетентності.

**6.3.** Сприяти розвитку емоційної компетентності, життєстійкості, саморегуляції, комунікативних навичок та навичок подолання конфліктів.

**6.4.** Надавати психологічну підтримку дітям, які переживають кризові ситуації, у межах професійної компетентності.

**6.5.** Проводити просвітницьку роботу з педагогами та батьками щодо ознак насильства, булінгу та способів звернення по допомогу.

**7. Національно-патріотичне та громадянське виховання:**

**7.1.** Формувати українську національну та громадянську ідентичність.

**7.2.** Організовувати заходи з вивчення історії України, української культури, мови, традицій, державних символів та культурної спадщини.

**7.3.** Розвивати громадянську відповідальність, волонтерство, благодійність та соціальну активність.

**7.4.** Організовувати заходи з ушанування пам'яті Захисників і Захисниць України, жертв російської агресії та визначних постатей української історії.

**7.5.** Використовувати актуальні методичні та інформаційні матеріали МОН України та Українського інституту національної пам'яті. Офіційний ресурс МОН містить окремі матеріали 2026 року для ЗЗСО.

**8. Правове та превентивне виховання:**

**8.1.** Організувати системну правопросвітницьку роботу.

**8.2.** Формувати знання учнів про права дитини, обов'язки та юридичну відповідальність.

**8.3.** Проводити профілактику правопорушень, насильства, експлуатації, торгівлі людьми, залежностей та ризикованої поведінки.

**8.4.** Забезпечити профілактику кібербулінгу, онлайн-шахрайства, небезпечних контактів та інших цифрових загроз.

**8.5.** Реалізація пілотного проєкту «Шкільний Омбудсман».

**9. Безпекове та здоров'язбережувальне виховання:**

**9.1.** Організувати системну роботу з мінної, пожежної, дорожньої, цивільної та цифрової безпеки.

**9.2.** Формувати алгоритми безпечної поведінки під час повітряних тривог, надзвичайних ситуацій та інших загроз.

**9.3.** Проводити заходи щодо збереження фізичного та психічного здоров'я учнів.

**9.4.** Забезпечувати безпечну організацію масових, спортивних, культурних та позакласних заходів.

**10. Медіаграмотність та цифрова безпека:**

**10.1.** Формувати критичне сприйняття інформації та навички перевірки джерел.

**10.2.** Проводити заходи щодо протидії дезінформації, маніпуляціям, кібербулінгу та онлайн-шахрайству.

**10.3.** Формувати відповідальне ставлення до поширення фото-, відео- та іншої інформації про інших осіб.

**11. Учнівське самоврядування:**

**11.1.** Забезпечити діяльність органів учнівського самоврядування.

**11.2.** Залучати учнів до планування та реалізації соціальних, волонтерських, культурних, екологічних і громадянських ініціатив.

**11.3.** Розвивати лідерські якості, відповідальність, командну роботу та культуру участі.

**12. Реалізація пілотного проєкту «Шкільний Омбудсман»:**

**12.1.** Головна мета проєкту — розбудова учнівського самоврядування, формування культури прав людини, створення безпечного, справедливого й інклюзивного освітнього середовища, де панує взаємоповага та відсутня дискримінація. На цю роль шляхом демократичного голосування обирають активного учня (зазвичай старшокласника з 8–11 класів), який проходить спеціальне навчання.

**12.2. Головні напрямки роботи Шкільного Омбудсмана**

Діяльність шкільного правозахисника охоплює чотири ключові вектори:

**1. Захист прав та представництво інтересів учнів**

- **Прийом та опрацювання звернень:** Приймає запити від однолітків як особисто, так і анонімно (через фізичні скриньки довіри або цифрові платформи, наприклад, е-службу «Долоньки підтримки»).
- **Комунікаційний місток:** Виступає незалежним посередником і зв'язковою ланкою між учнівською спільнотою, вчителями, батьками та адміністрацією закладу освіти.
- **Взаємодія із зовнішніми органами:** Співпрацює з регіональними представництвами Уповноваженого ВРУ з прав людини, департаментами освіти та офіцерами служби освітньої безпеки (СОБ).

**2. Шкільна медіація та вирішення конфліктів**

- **Мирне врегулювання спорів:** Сприяє розв'язанню суперечок через конструктивний діалог і пошук компромісів, знижуючи рівень загальної конфліктності.
- **Розвиток культури примирення:** Проходить навчання засадам медіації та інтегрує ці практики в повсякденне шкільне життя.

**3. Створення безпечного освітнього середовища (Антибулінг)**

- **Протидія цькуванню:** Організовує та підтримує загальношкільні інформ-кампанії, такі як «Школа без цькування».

- **Учнівські патрулі:** Координує роботу команд волонтерів (наприклад, «Стоп-булінг» патруль) для раннього виявлення та попередження жорстокої поведінки чи насильства серед школярів.
- **Забезпечення інклюзії:** Стежить за дотриманням принципів рівності, захищає від будь-яких проявів дискримінації.

**4. Правове просвітництво та розвиток правової культури**

- **Інформування про права та обов'язки:** Проводить правоосвітні заходи, лекторії, круглі столи й тренінги, де пояснює учням не лише їхні права, а й обов'язки перед громадою.
- **Медіакампанії:** Веде інформаційні рубрики на офіційних сайтах закладів освіти та у соціальних мережах, популяризуючи принципи правової свідомості.

**13. Співпраця з батьками:**

**13.1.** Забезпечити системну взаємодію педагогічних працівників із батьками або законними представниками.

**13.2.** Проводити консультації, тематичні зустрічі та просвітницькі заходи.

**13.3.** Інформувати батьків щодо безпеки дітей, психологічного благополуччя, булінгу, насильства, цифрової безпеки та прав дитини.

**13.4.** Ознайомлювати батьків із порядком повідомлення про можливі випадки насильства та булінгу і порядком реагування на такі повідомлення.

**14. Інклюзивність та недискримінація:**

**14.1.** Забезпечити виховний процес на засадах поваги до гідності кожної дитини.

**14.2.** Не допускати дискримінації за будь-якою ознакою.

**14.3.** Забезпечувати участь дітей з особливими освітніми потребами у виховній діяльності з урахуванням їхніх індивідуальних потреб та можливостей.

**15. Організація дозвілля та соціальної активності:**

**15.1.** Сприяти залученню учнів до гуртків, секцій, творчих колективів, спортивних, культурних, екологічних та соціальних заходів.

**15.2.** Підтримувати учнівські ініціативи та соціально корисні проєкти.

**15.3.** Розширювати можливості змістовного та безпечного дозвілля.

**16. Професійна орієнтація:**

**16.1.** Організувати профорієнтаційну роботу відповідно до віку та освітніх потреб учнів.

**16.2.** Формувати навички самооцінювання, планування освітньої траєкторії та усвідомленого професійного вибору.

**16.3.** Залучати представників закладів професійної, фахової передвищої та вищої освіти, роботодавців та інших партнерів.

**17. Інформаційне забезпечення:**

**17.1.** Забезпечити на вебсайті закладу освіти доступ до:

- правил поведінки здобувачів освіти;
- плану заходів із запобігання та протидії булінгу;
- порядку подання та розгляду заяв про випадки булінгу;
- порядку реагування на випадки булінгу;
- Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- способів звернення по допомогу;
- актуальної інформації про відповідальних осіб та служби.

**17.2.** Забезпечувати конфіденційність та захист персональних даних під час оприлюднення інформації.

**18. Планування та моніторинг:**

**18.1.** Включити завдання цього наказу до річного плану роботи закладу освіти.

**18.2.** Забезпечити узгодження планів виховної роботи класних керівників із загальними завданнями закладу.

**18.3.** Здійснювати моніторинг результативності виховної роботи **не рідше двох разів на навчальний рік**.

**18.4.** Під час моніторингу враховувати не лише кількість проведених заходів, а й:

- участь та активність учнів;
- результати зворотного зв'язку;
- рівень сформованості соціальних та громадянських компетентностей;
- показники безпечного освітнього середовища;
- результати профілактичної роботи;
- потреби окремих категорій дітей.

**18.5.** За результатами моніторингу коригувати зміст і форми виховної роботи.

**19. Підвищення професійної компетентності педагогів:**

**19.1.** Передбачити у планах професійного розвитку та підвищення кваліфікації педагогічних працівників тематику:

- запобігання та протидії булінгу;
- протидії насильству та жорстокому поводженню;
- психологічної підтримки дітей;
- соціально-емоційного навчання;
- ненасильницької комунікації;
- цифрової безпеки;
- інклюзивного та недискримінаційного освітнього середовища;
- збереження життя та здоров'я дітей в умовах військового стану;
- захисту прав дитини.

**19.2.** Забезпечити ознайомлення працівників із локальними алгоритмами реагування на випадки насильства, жорстокого поводження та булінгу.

**20. Відповідальність і контроль:**

**20.1.** Усім працівникам закладу освіти забезпечити виконання цього наказу відповідно до посадових обов'язків та чинного законодавства України.

**20.2.** Заступникам директора з виховної роботи здійснювати загальну координацію виконання цього наказу.

**20.3.** Відповідальним особам забезпечити документування виконаної роботи та зберігання відповідних матеріалів відповідно до законодавства.

**20.4.** Підсумки організації виховної роботи за 2026/2027 навчальний рік розглянути на засіданні педагогічної ради.

**21.** Координацію з реалізації Наказу №359 від 31.08.2029 щодо організацію виховної роботи у закладах освіти Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області на 2026-2027 н.р., покладено на головного спеціаліста Літвінову І.І.

**22.** Контроль за виконанням даного наказу залишаю за собою.

Начальник управління Андрій КОВАЛЬОВ

Виконавець: Літвінова І.І. 0688679066